17.11.2020 Kela 135 /010 /2020

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaosto

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 seitsemännen lisätalousarvioesityksen (HE 216/2020 vp) täydentämisestä

Johdanto

Lisätalousarvioesityksen täydennyksessä Kelan sosiaaliturvarahastojen toimintakulujen momentille 33.10.60 esitetyt 10 milj. euron akuutit ja välittömät tarpeet liittyvät tavoitteeseen **alentaa Kelan järjestelmäkokonaisuuden huoltovarmuuteen, tietoturvallisuuteen ja toiminnan jatkuvuuteen liittyviä merkittäviä riskejä**.

Kelan tietoturvan kehittäminen

Tarve nykyaikaistavalle tietoturvan kehitystyölle Kelassa on välttämätön ja akuutti. Nykyisillä resursseilla tietoturvan ja huoltovarmuuden sekä varautumisen kokonaisvaltaiselle, ajan uhkakuvien vaatimalle kehittämiselle ei ole riittäviä edellytyksiä. Nämä tarpeet Kela on tuonut esiin sekä kuluvana vuonna että aiempina vuosina eri yhteyksissä sekä valtion kehys- ja talousarvioprosessin yhteydessä.

Esitetty lisärahoitus mahdollistaa kehittämistoimien keskittämisen tietoturvaan, huoltovarmuuteen ja varautumiseen liittyvän teknologiapainotteisen havainnoinnin ja osaamisen kehittämiseen, haavoittuvuuksien hallinnan kehittämiseen, tietoturvallisuuteen liittyvän reagoinnin sekä havaittujen tietoturvapoikkeamaepäilyjen tutkinnan kehittämiseen. Samalla kohotetaan merkittävästi Kelan riskinsietokykyä erilaisissa häiriö- ja poikkeustilanteissa.

Kelan teknologiapohjaiset varautumis-, toipumis- ja jatkuvuuden turvaamiseen tarkoitetut menettelyt vaativat nyt ja tulevina vuosina jatkuvaa päivittämistä vastatakseen kehittyvän toimintaympäristön vaatimuksiin. Edellä mainittujen lisäksi resursseja tulee kohdentaa Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden kehittämisohjelman toimeenpanosuunnitelman avulla havaittujen kehittämiskohteiden, kuten turvallisuusarkkitehtuuriin, yhteiskunnalle tärkeiden palveluiden turvallisuuteen sekä yhteensopivuuden parantamiseen muun julkisen hallinnon kanssa.

Kela pyrkii vuosien 2021-2031 välisenä aikana uusimaan etuuskäsittelyn järjestelmät ja alustat kohti turvallisempia, modernimpia ja käyttökuluiltaan kustannustehokkaampia vaihtoehtoja.

Kelan arvion mukaan tietoturvan ja huoltovarmuuden akuutit kehittämiskustannukset ovat **4 milj. euroa** valtionosuutena (toimintakuluina noin 5 milj. euroa).

Kela
PL 450, 00056 Kela
Puhelin 020 634 11
etunimi.sukunimi@kela.fi

FPA
PB 450, 00056 FPA
Telefon 020 634 11
fornamn.efternamn@fpa.fi

www.kela.fi | www.fpa.fi

Kelan kriittisen infrastruktuurin huoltovarmuuden kehittäminen

Kela operoi ja ylläpitää IT-käyttöpalveluita omana työnään sekä Kelan etuustoiminnan että sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeisiin (Kanta). Kelan käyttöympäristö on toteutettu kahdella konesalilla, jotka sijaitsevat samalla paikkakunnalla Kelan omissa tiloissa. Nykyinen ratkaisu sisältää merkittäviä riskejä Kelan huoltovarmuuskriittisten toimintojen lamaantumiselle tilanteissa, jossa kyseiselle paikkakunnalle kohdistuisi merkittäviä häiriöitä. Tällaisia häiriöitä voisivat olla esimerkiksi sähkönjakeluun, tietoliikenteeseen tai suuronnettomuuksiin tai tulipaloihin liittyvät paikalliset riskit. Kelan koko päätöstuotanto ja asiointipalvelu ovat sähköisen tiedonhallinnan piirissä ja kuvattu tilanne vaarantaisi kaiken Kelan etuuksien ratkaisu- ja maksatustoiminnan.

Suunnitteilla olevan kolmannen konesalin tarkoituksena on lisätä Kelan vikasietoisuutta sekä toimia varamenettelynä tilanteissa, joissa käyttöpalveluiden toiminta nykyisellä paikkakunnalla on estynyt. Kolmatta konesalia tullaan käyttämään varautumisen tukena esimerkiksi palautumistoiminnan harjoitteluun, mikä parantaa merkittävästi Kelan kyvykkyyttä vastata vikatilanteisiin ja toipua poikkeavista häiriötilanteista. Tämä vähentää merkittävästi yhteiskunnan kannalta kriittisiin palveluihin kohdistuvia riskejä, kuten häiriöitä tai tietojen saatavuuteen ja käytettävyyteen liittyviä ongelmia.

Kokonaisuuden kannalta olisi järkevää toteuttaa varamenettely yhtä aikaa Kanta-palvelujen ja Kelan sosiaaliturvan maksamiseen liittyvien järjestelmien osalta. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon Kelan tietoihin kohdistuvat turvallisuusvaatimukset, sekä lisäksi Kanta –palveluita koskeva erillissäätely.

Perusteluja kolmannen konesalin toteutuksen käynnistämiselle

Kelalla on vuonna 2021 tulossa useita kehittämishankkeita jotka vaikuttavat kolmannen konesalin tekniseen toteutukseen. Tällaisia hankkeita ovat mm.

- Tietoliikenneyhteyksien ja konesaliverkon kilpailutus ja uusinta 2021
- IBM Mainframe tietokantavarmistusten uudistaminen
- Elinkaaripäivitykset palvelinympäristöön
- Havainnointikyvyn kehittäminen

Nämä hankkeet voitaisiin toteuttaa tavoitetilan mukaisina kolmen salin ratkaisuina, jos rahoitusta on käytettävissä jo vuonna 2020. Lisäksi muita toiminnallisia hyötyjä tulee siitä, että kolmannen konesalin pystyttämiseen vaativa työmäärä on suuri ja se voidaan jaksottaa osaksi muita meneillään olevia kehityshankkeita.

Aloittamalla työ välittömästi saadaan tavoitetilan mukaiset varautumis- ja huoltovarmuushyödyt käyttöön mahdollisesti jo vuodelle 2022. Kolmen salin kilpailutusratkaisu

lisää kilpailutusten kokonaisarvoa ja todennäköisesti alentaa yksikkökustannuksia verrattuna tilanteeseen, jossa kolmannen konesalin laitteistot pyydetään sitoumuksettomana optiona.

Tietoturvan ja toimintavarmuuden näkökulmasta aikaistaminen olisi toivottavaa myös siksi, että Kela on ottamassa vuosien 2021-2024 välisenä aikana käyttöön uutta tietoturvan havainnointi- ja valvontajärjestelmää. Järjestelmän toimitus on suunniteltu alkavan vuoden 2021 alusta. Järjestelmän mitoitukseen ja tekniseen toteutukseen vaikuttaa käytössä olevien konesalien, palvelinlaitteiden, tietoliikennelaitteiden ja muiden IT-infrastruktuurin määrä, sillä jokainen kriittinen komponentti liitetään osaksi valvontajärjestelmää.

Edellä kerrotuista syistä työ kannattaa aloittaa ennen kuin ongelmat ovat käsillä.

Kelan arvion mukaan kriittisen infrastruktuurin huoltovarmuuden akuutit kehittämiskustannukset ovat **6 milj. euroa** valtionosuutena (toimintakuluina noin 7,7 milj. euroa).

Outi Antila
pääjohtaja

Kai Ollikainen
talousjohtaja